

SLOVENSKO OZEMLJE V POZNOANTIČNI DOBI

1. Zemljevid prikazuje naše kraje pod rimsko upravo.

- **NORIČANI** - Koroška, del Štajerske
- **TAVRISKI** - Gorenjska, del Štajerske
- **LATOBIKI** - Dolenjska
- **KARNI** - Karnske alpe in Kras
- **VENETI** - Furlanska nižina, Vipavska dolina
- **HISTRI** - Istra
- **JAPODI** - Notranjska
- **BOJI** - Prekmurje

- Keltsko kraljestvo: Noriško kraljestvo (10 pr. N. št.)

2. Pred prihodom Rimljanov so na današnjem slovenskem prostoru živel prva po imenu znana plemena.

- Karni in Tavriski

3. S prihodom na ozemlje današnje Slovenije so si Rimljani podredili različna ilirska in keltska ljudstva.

- Tavriski (osredna SLO), tudi Latobiki (Dolenjska) in Noričani (Koroška)

4. Ilirska plemena v vzhodnoalpskem in predalpskem prostoru so bila za Rimljane stalna preteča nevarnost, zato so ob severovzhodni obali Jadranskega morja ustanovili močno latinsko kolonijo. Ta je postala izhodišče rimskih pohodov in širjenja rimskega vpliva in oblasti na današnje slovensko ozemlje.

- Prvi stik Rimljanov z slovenskim ozemljem v 2. St pr. N .št.
- Leta 181 pr. N. št. Je Rim ustanovil latinsko kolonijo Oglej (Aquilea)

5. Vzhodnoalpski in predalpski prostor je imel za rimski imperij ne le gospodarski, ampak tudi zelo velik strateški (vojaški) pomen.

- VOJSKA:
 - Slovensko ozemlje ima **vojaški in gospodarski pomen**
 - Pri nas za zaščito **nastanjena četrtna rimskih legij** (domačini v pomožnih četah)
 - Na prostoru današnje Ljubljane **prvi vojaški tabor z LEGIJO XV Apollinaris**
 - Za cesarja Avgusta **na Ptuju Legia VIII Augusto** – varuje promet in premike – nasledi jo **Legia II Italica** (Ločica pri Polzeli)
 - V 3. st. kriza Rima – **državljske in markomanske vojne** finančno prizadenejo naše kraje – ukinitvev **Dacije sprosti več legij** (bolj gibljive, branijo Panonijo)
 - Nastanek **novega obrambnega sistema** (zaporni zidovi med Julijskimi alpami in Reškim zalivom):
 - **CLAUSTRA ALPIUM JULIARUM** – del velikega obrambnega sistema od Alp do Kvarnerja – središče v **CASTRI (Ajdovščina) in AD PIRUM (Hrušica)**
 - **Zgrajene nove trdnjave**
 - **Emona dobi obzidje**
 - **KRAŠKE ZAPORE** dobijo dokončno podobo – nekaj metrski zid+stolpi+trdnjavice+nasipi

6. Ko so Rimljani osvojili slovensko ozemlje, so ga razdelili v tri upravne enote.

- 1: Regija x (10), 2: Norik, 3: Panonija
-

7. Zahodni del našega ozemlja je spadal neposredno pod rimsko državo, preostali del pa je bil vključen v dve provinci.

- Panonija in Ilirik (Norik)
- VedH: Istra in Z Slovenija do Hrušice + Emona in Trojane
Ilirik: Od dalmatinske obale do Donave
NA KRATKO: poleg mest so obsegala tudi podeželja.
- Status kolonij ali municipijev.

8. Rimljani so na naše kraje vplivali tudi pozitivno.

- TRGOVINA:
Nauportos (Vrhnika) – menjava s Sicilijo, veliko tržišče
Celjsko in ptujsko območje – trgovanje z noriškimi jeklom, živino, kožo
Kopna povezava z deželami Balkana – Jantarjeva pot

9. Naše ozemlje je z vključitvijo v rimski imperij doživelo velik gospodarski napredek.

- Obrtno središče Drnovo pri Krškem (steklarstvo, lončarstvo, kamnoseštvo)
Mala zasebna obrt (kovaštvo, mizarstvo) – prevladuje nad večjimi delavnicami (lončarstvo, opekarstvo, kamnolomi marmorja)
Gradnja cest: tlakovanje in širjenje cestnega omrežja, vodovodov, naselij...

Uvedba intenzivnega kmetijstva (krčenje gozdov in močvirij)
Plug, na dveletno kolobarjenje
Razvoj vinogradništva, oljarstva, sadjarstva, vrtnarstva

10. V rimskem obdobju je naše ozemlje doživelo velik družbeni in gospodarski napredek.

- Trgovina: po Jantarski poti.
Obrt: Lončarstvo ima velik pomen v Ptuj (Potovion) in v Drnovem (Neviodun).
Kamnoseštvo in obdelava marmorja za rimsko gradbeništvo in obrt.
Rudarstvo, taljenje in predelava noriškega jekla, železa na Koroškem in v okolici Bohinja.

11. Danes najdeni ohranjeni sledovi obrtnih delavnic in številni odlično izdelani predmeti pričajo o dobro razviti obrti na naših tleh.

- Lončarstvo, kamnoseštvo, kovaštvo, rudarstvo...

12. Doba rimskega gospostva je na naše sedanje ozemlje prinesla napredek tudi v poljedelstvu.

- Uvedli so dvoletno kolobarjenje in uporabo pluga. Dvignili so proizvodnjo s krčenjem gozdov in izsuševanjem močvirij, s katerim so povečali obdelovalno površino. Vinske trte, oljarstvo, sadjarstvo...

13. Za Rimljane je imelo naše ozemlje velik strateški pomen, saj je omogočalo hitro povezavo s srednjo Evropo in Balkanom. Prav zato so prek našega ozemlja zgradili kakovostne ceste.

- Rimske ceste so bile oskrbovane in načrtovane s pomočjo države in vojske.
- Zaradi cestnega omrežja se je dobro razvijala trgovina, poštni promet, obrtna dejavnost...

14. Rimljani so postopoma vplivali na življenje, kulturo, običaje in navade podjarmljenih staroselcev. Kaj pravi Tacit?

- Proces se imenuje romanizacija (širjenje romanske kulture in jezika).
- Nosilci tega procesa so bili trgovci in vojaki, nato pa še uradniki, kolonisti, obrtniki...

15. Prihod Rimljanov je vse bolj vplival na način življenja staroselcev. Začela se je romanizacija.

- VOJAKI, URADNIKI, OBRTNIKI, TRGOVCI
- Širjenje rimske kulture, latinskega jezika med prebivalci osvojenih ozemelj, navad, načina življenja, kulture med staroselce.

16. Star pregovor pravi: »Kjer koli Rimljan zmaga, tamkaj se tudi naseli.« Po osvojenih deželah so ustanovili veliko pomembnih mest, ki so opredeljevala notranjo zgradbo provinc.

- Iz legijskih (vojaških) taborov.
- Poleg tega je zavzemala še širše območje podeželja.
- Status kolonije in status municipija.

17. Rimljani so ob prihodu na slovensko ozemlje prinesli mestno kulturo ter pri nas ustanovili kolonije in municipije.

- Kolonije: Prebivalci so rimski državljani z vsemi pravicami in dolžnostmi.
Municipiji: Samoupravna mesta, ki smejo z Rimom le trgovati in sklepati pogodbe.
Prebivalci so imeli status rimskih poldržavljanov.
- Kolonije: Poetovio in Emona, Municipiji: Celeia, Neviodunum, Virunum...

18. Na ozemlju današnje Slovenije je v rimskem obdobju nastalo veliko pomembnih mest in krajev. Ti so sicer v času selitev ljudstev skoraj v celoti

propadli, vendar krajevna imena nekaterih današnjih mest spominjajo na antične predhodnike.

- Longaticum=Logatec
- Poetovio=Ptuj
- Atrans=Trojane
- Celeia=Celje
- Carnium=Kranj
- Aquilea=Oglej
- Nauportus=Vrhnika
- Neviodunum=Drnovo

19. Odlična tehnika rimskih inženirjev je poskrbela ne le za gradnjo številnih stavb v mestih, ampak tudi objektov, pomembnih za oskrbo z vodo, za vzdrževanje dobre higiene ter za učinkovito medsebojno povezanost raznih krajev in delov imperija.

- Vodovod, odtočni kanali, kopališča, javna stranišča, cisterne z vodo...
- Gradnja cestnega omrežja (tudi tlakovano)

20. Rimljani so med svojim vladanjem zgradili dobro razvito cestno omrežje. Ob cestah so postavili miljnike.

- Miljnik je obcestni kamen, na katerem je bila zapisana razdalja do naslednjega mesta.
- Zahod-vzhod

21. Rimljani so pustili za seboj številne antične spomenike ali materialne ostanke.

- Mitrej v Ptuj, Rimska nekropola v Šempetru, Emonski meščan v Ljubljani.

22. Z rimsko oblastjo se je v pokrajine današnje Slovenije širil tudi rimski verski vpliv. V prvih stoletjih po Kristusu sta se pričeli širiti dve monoteistični verstvi, ki sta imeli svoj izvor na Bližnjem vzhodu.

- Širiti se je začelo krščanstvo in mitraizem.
- Seveda je na koncu prevladalo krščanstvo.

23. V času rimskega imperija sta se na slovenskem ozemlju pojavila mitraizem in krščanstvo.

- Mitraizem je bilo verovanje v Boga Mitro. Izvor v Perziji. Z zakolom belega bika je ustvaril človeštvo.
- Škofije na slovenskem nastanejo v Ljubljani, Celju in Ptuj.

24. Naloga iskanja parov.

- Claustra Alpium Iuliarum=zaporno obzidje pred barbari
Viktorin Ptujski=krščanski pisec
Norik=izdelki iz železa
Atrans=cestni prelaz
Mitra=beli bik
Frigidum=bitka med kristjani in pogani

25. Verjetno prizorišče najpomembnejšega dogodka v antiki iz leta 294 na ozemlju današnje Slovenije je zgornja Vipavska dolina. Vpletena sta bila krščanski cesar Teodozij (iz vzhodne polovice rimskega imperija) in poganski cesar Evangelij (iz zahodne polovice).

- Bitka pri Vipavi (pri Frigidus) med dvema rimskima cesarjema.
- Leta 319 TEODIZIJ uzakoni krščanstvo kot edino državno vero - l.394 premaga zahodnega cesarja EVGENIJA v bitki pri reki FRIGIDUS pri VIPAVI -> odločilen spopad za zmago krščanstva nad kristjanstvom ->naše ozemlje postane sestavni del zahodnorimskega imperija

26. Za najpomembnejši dogodek na naših tleh v antiki velja znamenita bitka 394. Leta med rimskima cesarjema pri reki Frigidus.

- B Pri reku Frigidus sta se spopadli vojski zahodnega rimskega cesarja Evangelija in vzhodnega rimskega cesarja Teodozija.
E Bitka pri reki Frigidus predstavlja pomembno zmago krščanstva nad poganskim kultom v rimski državi.
F V bitki pri reki Frigidus je zmagala vojska cesarja Teodozija.

27. V 4. In 5. Stoletju so rimsko državo vedno bolj ogrožala barbarska ljudstva. Tudi današnje slovensko ozemlje je postalo prizorišče spopadov in vdorov teh ljudstev.

- Preseljevanje Germanov sprožijo HUNI.

- L. 375 se naselijo v **panonski nižini** -> ustanovijo zvezo ljudstev (OSTROGOTI, GEPIDI, LANGOBARDI, slovanska ljudstva) -> Z ATILO vdirajo čez Slovenijo v Italijo, Galijo in SREDNJO EVROPO -> l.452 porušijo EMONO

ZAHODNORIMSKA DRŽAVA posledično krči meje in postavi KRAŠKE ZAPORE in utrdbe -> napadalci so HUNI IN GOTI:

- Domače plemstvo beži v ISTRO in ITALIJO
- Revnejši pa v UTRDBE –GRADCE
- Zmanjša se št. Prebivalcev IN
- Opušča se kmetijstvo, prehod na ŽIVINOREJO

Nastalo je več samostojnih germanskih držav. Zahodnorimska država je propadla, saj notranje krize ni bila sposobna obraniti svojih meja in obstoja. Spremenila se je etnična, politična, gospodarska in kulturna podoba Evrope. Preseljevanje prebivalstva v severnejše predele.

28. Zaradi selitev ljudstev se je tudi pri nas močno spremenilo življenje rimskih staroselcev.

- Prebivalstvo je bežalo v varnejše severnejše kraje v Evropi. Gradilo je zatočišča refugije.

29. Ob koncu 4. Stol. Je rimski imperij dokončno razpadel na dva dela. Naši kraji so bili vključeni v zahodni del države, ki je v tem času doživljal silovite vdore najrazličnejših ljudstev. Večina vdorov v osrčje rimske države je potekala prav prek našega ozemlja.

- Z gradnjo obrambnega zidu (Claustra Alpium Juliarum) med Alpami in Reškim zalivom. Zapore, stolpi, trdnjave.
- V obmorska mesta ali višje ležeča območja.
- Porušena mesta, obalna mesta so ostala ohranjena.

30. Med 4. In 7. Stol. Je v Aziji in Evropi potekalo veliko preseljevanje ljudstev.

- Vzroki za preseljevanje so prenaseljenost, preprost način obdelovanja zemlje, ekstenzivno poljedelstvo, prepričanje o bogastvu rimske države, pritiski drugih ljudstev...

Vir: internet, zapiski in snov iz www.dijaski.net, wikipedia, članki dijakov drugih šol.